

Петриченко Д. О.
студентка 1-го курсу бакалаврів
спеціальності 052 Політології
ФМВПС ОНУ імені І. І. Мечникова

Науковий керівник:
доктор політичних наук, професор
професор кафедри політології **Коч С.В.**

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

Внутрішньо переміщені діти (ВПД) зазнають наслідків військових конфліктів у своїх країнах. Діти, які перебувають у стані внутрішньої переміщеності, часто піддаються психологічному та емоційному стресу. Недостатність ресурсів та інфраструктурні проблеми можуть призвести до обмеження доступу до освіти, медичних та інших соціальних послуг, що стає об'єктом політичної та соціальної уваги у відповідних країнах.

Показовою є статистка по країнам, які охоплені війною в останні десятиріччя.

Статистика по Україні станом на 14 квітня 2024 року: 1) 5,2 мільйона дітей в Україні стали внутрішньо переміщеними особами внаслідок війни. Це складає понад 60% від загальної кількості дітей в Україні; 2) 2,8 мільйона дітей змушені були покинути свої домівки та переїхати до інших регіонів України; 3) 2,4 мільйона дітей залишаються в зонах активних бойових дій. Найбільше постраждали: Донецька (1,1 мільйона дітей ВПО); Київська (0,7 мільйона); Харківська (0,6 мільйона) та Запорізька (0,4 мільйона) області.

Статистика по Сирії станом на 14 квітня 2024 року: 13,6 мільйона дітей в Сирії потребують гуманітарної допомоги. З них: 1) 6,5 мільйона дітей є внутрішньо переміщеними особами (ВПО); 2) 7,1 мільйона дітей залишаються в зонах активних бойових дій.

Статистика по Південному Судану станом на 14 квітня 2024 року: 2,4 мільйона дітей в Південному Судані потребують гуманітарної допомоги. З них: 1) 1,7 мільйона дітей є внутрішньо переміщеними особами (ВПО); 2) 700 000 дітей залишаються в зонах активних бойових дій.

Соціальні аспекти: воєнний конфлікт має серйозний негативний вплив на психоемоційний стан дітей-внутрішньо переміщених осіб. Діти-ВПО часто відчують стрес, тривогу, страх та посттравматичний синдром внаслідок пережитих насильств і втрати близьких. Брак доступу до психологічної підтримки та професійної допомоги може поглибити психічні та емоційні проблеми у цієї категорії дітей.

Методи психосоціальної підтримки включають індивідуальні консультації з психологами, групову терапію, мистецьку терапію та підтримку рідних. Застосування кращих практик включає розвиток безпечного

середовища, створення програм з психосоціальної підтримки на основі культурного контексту та урахування індивідуальних потреб дітей. Співпраця з міжнародними та місцевими організаціями може сприяти обміну кращими практиками та ресурсами для покращення доступу дітей-ВПО до психосоціальної підтримки.

Забезпечення доступу до якісної освіти є основною потребою для ВПД, що допомагає їм зберігати надію та розвивати свої здібності навіть у складних умовах. Адаптивні програми та ресурси, такі як індивідуальні навчальні плани та спеціально підготовлені вчителі, допомагають забезпечити ефективну освіту для дітей-ВПО з різними потребами. Партнерство між урядовими органами, школами, громадськими організаціями є ключовим для забезпечення доступу дітей-ВПО до якісної освіти та підтримки їхнього навчання.

Забезпечення доступу до медичних послуг та охорони здоров'я також є життєво важливим для дітей-ВПО, оскільки вони часто стикаються зі збільшеним ризиком травм, захворювань та психологічних проблем. Медичні послуги для дітей-ВПО повинні бути доступними та якісними, незалежно від їхнього статусу чи місця проживання.

Політичні аспекти: держава має ключову роль у забезпеченні прав та потреб внутрішньо переміщених дітей через розробку та реалізацію національних стратегій та програм дій. Держава повинна забезпечувати фінансову та інституційну підтримку для реалізації програм та послуг, спрямованих на захист дітей. Міжнародні організації, такі як ЮНІСЕФ, Міжнародний Комітет Червоного Хреста та інші, відіграють важливу роль у наданні гуманітарної допомоги та технічної підтримки для забезпечення потреб ВПД.

Правові рамки та політичні інструменти для захисту прав дітей-ВПО.

Міжнародне право: 1) Конвенція ООН про права дитини (1989): Цей основоположний документ встановлює всебічні права дітей, включаючи право на життя, здоров'я, освіту, ігри та відпочинок, а також захист від насильства, експлуатації та дискримінації; 2) Протокол до Конвенції ООН про права дитини стосовно торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії (2000): Цей протокол доповнює Конвенцію, спеціально зосереджуючись на захисті дітей від експлуатації та жорстокого поводження; 3) Загальна декларація про права людини (1948): Цей документ проголошує фундаментальні права та свободи, які належать усім людям, включаючи дітей.

Європейське право: 1) Європейська конвенція про права людини (1950): Ця конвенція гарантує низку прав, які стосуються дітей, включаючи право на життя, свободу та особисту безпеку, право на освіту та право на свободу вираження думок; 2) Директива ЄС про тимчасовий захист у разі масового вимушеного переміщення осіб (2001): Ця директива встановлює стандарти для надання тимчасового захисту та допомоги особам, які були змушені покинути свої домівки через збройний конфлікт або стихійні лиха.

Національне законодавство України: 1) Конституція України (1996): Найвищий закон України гарантує всім людям, включаючи дітей, рівні права та

свободи; 2) Закон України «Про захист прав дитини» (2001): Цей закон визначає основні принципи та норми захисту прав дитини в Україні; 3) Національний план дій щодо реалізації прав дитини на період до 2023 року: Цей план визначає пріоритетні напрямки та заходи щодо захисту прав дитини в Україні;

Організації, які захищають права дітей-ВПО України: 1) Представництво ООН з питань біженців: надає допомогу та захист дітям-ВПО в Україні; 2) Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ): ЮНІСЕФ працює над покращенням життя дітей в Україні, включаючи дітей-ВПО; 3) Український фонд дитини: Український фонд дитини надає гуманітарну допомогу та підтримку дітям, які постраждали внаслідок війни.

Адвокація та захист інтересів дітей-ВПО на політичному рівні. Захист прав дітей-ВПО потребує активних зусиль на політичному рівні. Адвокація, спрямована на підвищення обізнаності про проблеми внутрішньо переміщених дітей та сприяння прийняттю політики, яка відповідає їхнім потребам, є ключовим інструментом для досягнення цієї мети.

Існує багато різних методів адвокації, які можна використовувати для захисту прав дітей-ВПО на політичному рівні. Деякі з найпоширеніших методів включають: Зустрічі з політиками; Листи та електронні листи; Кампанії в соціальних мережах; Петиція; Публічні виступи.

Роль ЗМІ. ЗМІ відіграють важливу роль у приверненні уваги громадськості до проблем дітей-ВПО шляхом висвітлення їхніх історій та потреб через різноманітні медійні формати.

Способи, якими ЗМІ можуть допомогти: 1) Інформування громадськості: ЗМІ можуть інформувати громадськість про проблеми, з якими стикаються діти-ВПО, такі як втрата дому, насильство, дискримінація та обмежений доступ до освіти та охорони здоров'я; 2) Мобілізація підтримки: ЗМІ можуть мобілізувати підтримку ВПД, заохочуючи людей до пожертвувань, волонтерства та адвокації за їхні права; 3) Сприяння позитивним змінам: ЗМІ можуть сприяти позитивним змінам, висвітлюючи успішні історії дітей-ВПО та закликаючи до змін політики, які їм допоможуть.

Важливо, щоб ЗМІ висвітлювали проблеми дітей-ВПО відповідально та етично. Це включає в себе: *Захист дітей від шкоди:* НЕ розголошувати особисту інформацію дітей-ВПО або не ставте їх під загрозу. *Звернення за згодою:* Отримувати згоду дітей-ВПО та їхніх батьків або опікунів перед інтерв'ю або зйомкою. *Надання підтримки:* Надавати дітям-ВПО та їхнім сім'ям підтримку після інтерв'ю або зйомки. Висвітлення проблем внутрішньо переміщених дітей може мати значний вплив на їхнє життя.

Висновки. Підтримка дітей-ВПО в умовах воєнного конфлікту потребує комплексного підходу, який включає як соціальні, так і політичні аспекти. Важливо створити безпечне та сприятливе середовище, яке дозволить цим дітям розвиватися та жити повноцінним життям.

Кожен з нас може зробити свій внесок у покращення життя ВПД. Разом ми можемо зробити світ кращим для цих дітей.

Важливо пам'ятати, що внутрішньо переміщені діти – це не просто жертви війни. Це маленькі герої, які пережили трагедію і потребують нашої підтримки.

Література

1. Центр громадянських свобод України.
URL: <https://ccl.org.ua/> (дата звернення:)
2. Міністерство соціальної політики України. Внутрішньо переміщені особи
URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html>
3. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
4. Офіс уповноваженого ВРУ з прав людини.
URL: https://ombudsman.gov.ua/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAAR3DQGI1zfHzUdyr5bH4WAptdLQvxcyXZ_E-DxoBrmM3nevPFg2fwPN4KeA_aem_AZ8aLqbWhM3dGckzLPck5cptixifagfvSaW9_r0QFI7XHEJLyiouMNzu7KZcYwDuTJ7A8mwWFtaRuom9LXbK2YXm
5. Ukraine. UNICEF. UNICEF. URL: <https://www.unicef.org/topics/ukraine>
6. UNICEF Ukraine. UNICEF. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/en>